

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið
Skúlagötu 4
101 Reykjavík

Reykjavík, 25. ágúst 2017

Efni: Drög að frumvörpum til laga um Matvælastofnun og breytingar á lögum um matvæli og lögum um dýralækna og heilbrigðisþjónustu við dýr

Hinn 12. júlí síðastliðinn birti ráðuneytið á vef sínum drög að tveimur frumvörpum; annars vegar um Matvælastofnun og hins vegar um breytingar á lögum um matvæli og lögum um dýralækna og heilbrigðisþjónustu við dýr. Félag atvinnurekenda (FA) vill koma á framfæri eftirfarandi athugasemendum og ábendingum varðandi frumvörpin.

I. Drög að frumvarpi til laga um breytingar á lögum um matvæli og lögum um dýralækna og heilbrigðisþjónustu við dýr

Einföldun eftirlits

Félag atvinnurekenda fagnar því að ráðuneytið grípi til úrbóta í framhaldi af skýrslu sjávarútvegs- og landbúnaðarráðherra um Matvælastofnun. Flest ákvæði frumvarpsins eru til bóta, að mati félagsins. FA fagnar því þannig að heimilt verði að draga úr tíðni eftirlits hjá matvælafyrirtækjum sem hafi vottun frá faggiltum aðilum um að innra eftirlit fyrirtækisins uppfylli kröfur laga og reglna. Þetta getur skipt miklu máli fyrir fyrirtæki. Á fundi FA um eftirlitsgjöld í apríl síðastliðnum sagði þannig forstjóri aðildarfyrirtækis félagsins frá því að hver heimsókn heilbrigðiseftirlitsins í fyrirtæki hans kostaði það 1,2 milljónir króna.

Birting upplýsinga um fyrirtæki

FA gerir heldur ekki athugasemdir við að eftirlitsaðilar flokki fyrirtæki eftir frammistöðu þeirra samkvæmt niðurstöðum úr eftirliti. Félagið leggur hins vegar áherzlu á að varlega beri að fara er þær niðurstöður eru birtar opinberlega eins og 4. gr. frumvarpsdraganna kveður á um. Flokkun fyrirtækja í A-, B- og C-flokk breytir ekki því að fyrirtæki í öllum flokkum hafa eftir sem áður fullgilt starfsleyfi. Fara ber varlega í að stilla málum þannig upp að fyrirtæki í B- eða C-flokk séu fyrirtæki sem ekki standi sig í stykkini og neytendur forðist þannig hugsanlega viðskipti við þau. Mögulega væri minna íþyngjandi leið gagnvart fyrirtækjum að birta opinberlega nöfn þeirra fyrirtækja sem fara í A-flokk, þ.e. standast allar kröfur athugasemdaust.

FA styður hins vegar eindregið að birtar verði opinberlega upplýsingar um ákvarðanir sem 5. gr. kveður á um og varða svo alvarlega misbresti í rekstri matvælafyrirtækja að neytendur eiga skýlausa kröfu á vitneskju um slíkt.

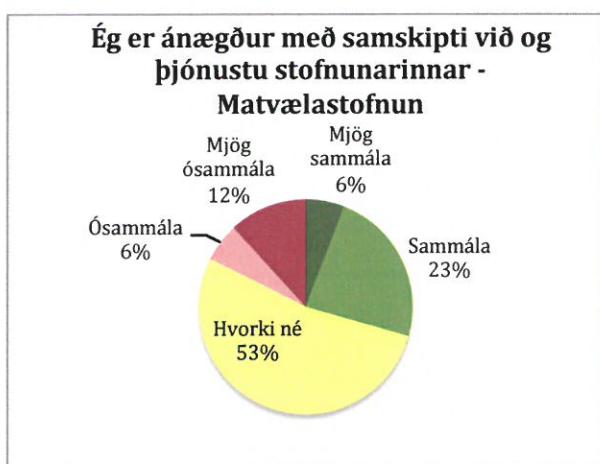
Kostnaður við áhættuflokkun

FA leggur áherzlu á að tryggt verði að sú vinna, sem nauðsynleg kann að vera vegna áhættuflokkunarinnar sem frumvarpið kveður á um sem slíkrar, leiði ekki af sér hækkun eftirlitsgjalda hjá fyrirtækjum. Það væri í meira lagi öfugsnúið ef aðferðafræði, sem á að leiða til lækkunar eftirlitsgjalda hjá fyrirtækjum sem standa sig vel, myndi engu að síður í einhverjum tilvikum leiða til hækkunar kostnaðar þessara fyrirtækja af eftirliti.

II. Drög að frumvarpi til laga um Matvælastofnun

Bætt upplýsingamiðlun og samráð

Félagið fagnar áformum um bætta upplýsingamiðlun og samráð við hagsmunaaðila skv. 4. gr og lýsir sig reiðubúið til setu í samstarfsráði sem þar er kveðið á um, enda varðar starfsemi stofnunarinnar hagsmuni margra aildarfyrirtækja FA miklu.

Augljós tækifæri virðast til að bæta þjónustu og samskipti Matvælastofnunar. Í greinargerð frumvarpsdraganna er vitnað til könnunar meðal fyrirtækja á ánægju forsvarsmannna þeirra með þjónustu Matvælastofnunar og samskipti við stofnunina. FA gerir reglulegar kannanir meðal félagsmanna sinna og spyr meðal annars um ánægju með þjónustu og samskipti við opinberar stofnanir. Niðurstöðurnar úr síðustu könnun hvað Matvælastofnun varðar voru eins og sést á meðfylgjandi mynd. Könnunin var gerð í janúar 2017.

Faggiltum aðilum falin framkvæmd eftirlits

FA gerir ekki athugasemdir við ákvæði 5. gr. frumvarpsdraganna um að Matvælastofnun sé heimilt að fela aðilum afmarkaða hluta af lögbundnu eftirliti fyrir sína hönd.

Í ákvæði 3. mgr. 5. gr. frumvarpsdraganna kemur m.a. fram að faggiltum aðilum sé óheimilt að innheimta gjald án fullnæggjandi lagaheimildar. FA leggur til að einnig komi skýrt fram í ákvæðinu hvaða reglur skuli gilda um þessi gjöld þegar og ef faggiltum aðila er veitt heimild til gjaldtöku. Í þessu samhengi væri nægjanlegt að árétta að um gjaldtöku slíksra aðila færi eftir þeim skráðu og óskráðu reglum sem gilda almennt um gjaldtöku opinbera aðila, þ.e. reglum um þjónustugjöld.

FA þykir einnig rétt að nefna, eins og vikið er að hér að neðan, að erfitt hefur reynzt að nálgast aðgengilegar upplýsingar um fjárhæðir einstakra gjalda og nánari upplýsingar um sundurliðun þeirra hjá faggiltum aðilum. Að mati FA ætti

að skylda faggilta aðila, sem er veitt heimild til gjaldtöku, til að tryggja að þessar upplýsingar liggi fyrir og séu aðgengilegar eftirlitsþegum. Að öðrum kosti skortir allt gagnsæi við gjaldtökuna.

Félagið bendir einnig á þær athugasemdir, sem fram komu við eftirlit faggiltra aðila í skýrslu FA um eftirlitsgjöld fyrirtækja¹, sem send var ráðuneytinu með bréfi 6. apríl síðastliðinn. Skýrsluna má jafnframt nálgast á vef FA.

Á meðal niðurstaðna skýrslunnar er eftifarandi:

- Að mati FA er nauðsynlegt að setja miklu skýrari reglur um gjaldtöku faggiltra aðila, sem falið er að sinna opinberu eftirliti. Þar sem ekki liggja fyrir skýrar reglur, skortir gagnsæi um hvaða hlutverk eða verkefni er heimilt að framselja til faggiltra aðila. Að sama skapi hafa ekki verið settar neinar nánari reglur um greiðslu kostnaðar vegna starfa slíkra aðila þrátt fyrir að framkvæmdin sé með þeim hætti að eftirlitsskyld fyrirtæki beri þann kostnað.
- Í gjaldskrám heilbrigðiseftirlita sveitarfélaganna er ekki mælt fyrir um fjárhæð gjalda vegna sýnatöku og rannsókna á sýnum hjá faggiltum aðilum þrátt fyrir að ljóst sé að heilbrigðiseftirlitin nýti sér þjónustu slíkra aðila. Þannig er ómögulegt fyrir eftirlitsskyld fyrirtæki að átta sig fyrirfram á hvað slíkar rannsóknir muni kosta og er þessi framkvæmd í ósamræmi við þær kröfur sem gera verður til álagningar og innheimtu eftirlitsgjalta á vegum hins opinbera.

Í skýrslunni er í köflum 5 og 6 farið ýtarlega yfir það hvernig pottur er víða brotinn í þessum eftirlitum, ekki sízt hvað varðar eftirlit sem Matvaelastofnun lætur faggilta aðila annast fyrir sig. Þannig kemur fram á bls. 24 í skýrslunni að gjaldskrá Matís sem annast rannsóknir fyrir Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkur, birtir enga gjaldskrá opinberlega og neitar að afhenda hana. FA telur nauðsynlegt að tekið sé mið af þeim athugasemnum og tillögum sem fram koma í skýrslunni hvað varðar eftirlit faggiltra aðila áður en frumvarp um þetta efni er lagt fram á Alþingi.

Ófremdirástand í faggildingarmálum

Þá getur FA ekki látið hjá líða að vekja athygli ráðuneytisins enn á ný á ástandi faggildingarmála í landinu. FA, Samtök iðnaðarins og Viðskiptaráð Íslands rituðu þáverandi iðnaðar- og viðskiptaráðherra t.d. bréf vegna þeirra mála 20. september 2016. Í stuttu máli er ástandið ennþá þannig að Faggildingarsvið Einkaleyfastofu hefur vegna mannafla- og þekkingarskorts enga burði til að uppfylla lögbundið hlutverk stofnunarinnar á sviði faggildingar. Vottunarfyrtæki hafa neyðzt til að sækja sér faggildingu til útlanda, með kostnaði sem ríður rekstri þeirra á slig. Öll lagaákvæði, sem hafa það sem forsenu að í landinu starfi faggiltir aðilar að framkvæmd opinbers eftirlits eru í raun merkingarlaus þar til ráðin hefur verið bót á þessu ófremdirástandi.

¹ *Eftirlitsgjöld á atvinnulífið: Eru eftirlitsgjöld ríkisins lögmæt, sanngjörn og hagkvæm?*
Skýrsla unnin fyrir Félag atvinnurekenda mars 2017.

Tjóni vegna verkfalla verði afstýrt

Loks telur Félag atvinnurekenda ástæðu til að rifja upp lagaleg álitamál í starfsemi Matvælastofnunar, sem upp komu vegna verkfalls dýralækna vorið 2015. Matvörfyrirtækið Innnes sendi þá Matvælastofnun erindi þar sem því var mótmælt sem fram hafði komið af hálfu stofnunarinnar að verfall dýralækna þyddi að Matvælastofnun gæti ekki stimplað nauðsynleg skjöl vegna innflutnings matvöru frá ríkjum Evrópska efnahagssvæðisins. Í fyrsta lagi væri engin lagaleg krafa til þess að það þurfi að vera innlendur dýralæknir sem stimpli skjölin, en heilbrigðisvottorð með vörum frá ríkjum Evrópska efnahagssvæðisins eru gefin út af þarlendum dýralæknum, í samræmi við sömu heilbrigðisreglur og gilda á Íslandi. Þá þurfi þessar vörur enga aðkomu dýralækna hvað nokkuð annað varði. Í svarbréfi MAST kom eftirfarandi fram: „Verklagið hjá skrifstofunni hefur verið með þeim hætti að dýralæknar afgreiða þau erindi sem snúa að innflutningi á búfjárdýraafurðum, þrátt fyrir að ekki liggi lög bundin krafa um slíkt.“ (Leturbr. FA)

Félag atvinnurekenda telur ástæðu til að skýra það við þessa yfirferð á lögum um Matvælastofnun og matvæli að ekki þurfi atbeina dýralækna til að aðgæta hvort vottorð frá kollegum þeirra í öðrum EES-ríkjum fylgi innfluttri matvöru. Ljóst er að stofnunin er í lögvilli hvað þetta atriði varðar og því brýnt að skerpa á lagatextanum til að leiðréttu þann misskilning. Áðurnefnd neitun Matvælastofnunar olli innflytjendum milljóna króna tjóni og brýnt er að afstýra því að slíkt geti endurtekið sig. Utan slíks ástands er líka ljóst að þessi erindrekstur er ekki bara ólögmætur heldur líka óþarfur. Dagsdaglega er þetta fyrirkomulag því einnig skaðlegt. Það leggur óþarfa stein í götu innflytjenda sem og kostnað á stjórnsýsluna sem stendur í tilgangslausum erindagjörðum sem kosta skattgreiðendur mikla fjármuni án nokkurs einasta ábata.

III. Að lokum

Félag atvinnurekenda áskilur sér rétt til að koma á framfæri frekari athugasemdu og ábendingum varðandi frumvarpsdrögin á síðari stigum. Þá er félagið ævinlega reiðubúið til að funda með ráðuneytinu um þessi mál.

Virðingarfullst,

Ólafur Stephensen
frámkvæmdastjóri FA